

Winterlucht - 2017

Uitgave van de Vereniging Vrienden van het Bewaarde Land

Lieve lezers,

Het jaar is bijna ten einde. Er zijn dit jaar weer vele honderden kinderen in het Bewaarde Land geweest, in Baarn, Boxtel, Breda, Den Haag, Rosmalen, Udenhout en Wassenaar. Het aantal locaties groeit nog steeds en daarmee het aantal kinderen dat op een bijzondere manier in contact komt met de natuur.

Sinds het Bewaarde Land onder de hoede is gekomen van het IVN verwachten we dat het aantal locaties nog verder zal groeien. Het IVN heeft afdelingen door het hele land, het vertrouwen van terreinbeheerders en een enorm aantal enthousiaste vrijwilligers. [Wist je dat veel wachters al l ng IVN-lid waren?]

Wij wensen jou en je naasten veel geluk in het nieuwe jaar. Ook wensen we dat in 2018 nóg meer kinderen in het Bewaarde Land zullen komen om te ontdekken over de natuur, zichzelf en elkaar.

Voor de Vrienden van het Bewaarde Land organiseren we op zaterdag 20 januari van 11:00 tot 13:00 een Winterwandeling in Baarn. Op uitnodiging van wachter Pimpelmees gaan we wandelen in het gebied van Bewaarde Land Baarn. Vrienden en hun gezinsleden zijn van harte welkom.

Tot ziens, Merel / Aad

Aan dit nummer werkten mee :

Els Baars, Jans Lippold, Sonja Meijer, Marlieke Spijker en Aad de Vette

Jouw eigen bijdrage :

Heb je een leuk verhaal, foto of gedicht uit het Bewaarde Land? Stuur het naar vrienden.bewaarde.land@planet.nl

Het **Praatstokje** is een uitgave van de Vereniging Vrienden van het Bewaarde Land. Word jeugdlid door   7,50 over te maken op NL71 INGB 0004 8687 24. Volwassenen lid voor   17,50 per jaar. Donateur voor elk bedrag. Stuur je adresgegevens naar onze ledenadministratie : vrienden.bewaarde.land@planet.nl of : Vereniging Vrienden van het Bewaarde Land, Clara Visserplaats 1, 2331 BN Leiden

Contributie of donatie

Heb je in 2017 nog geen contributie betaald of donatie gedaan? Doe het dan vandaag. Maak je contributie of donatie over naar de Vereniging Vrienden van het Bewaarde Land te Leiden met IBAN nummer NL71 INGB 0004 8687 24.

Dromenvanger

Als je een dromenvanger boven je bed hangt, dan vangt die 's nachts je slechte dromen in het web.

De dromenvanger komt van de Noord-Amerikaanse indianen. Hoe maak je zelf zo'n dromenvanger?

1. Zoek een lange, soepele tak. Een (knot)wilg is erg geschikt. Hoe langer de tak, hoe groter je dromenvanger wordt.
2. Draai de uiteinden van de tak om elkaar heen, zodat je een ronde vorm krijgt. Eventueel kun je ze vastzetten met een draadje.
3. Maak met raffia, wol of andere draden een web.
4. In het web kan je allerlei mooie dingen uit het bos verwerken als besjes, elzenproppen, elzenkatjes, hulzen van hazelnoten of beukennootjes enzo.
5. Hang onderaan het web een paar veertjes aan een draadje.
6. Knoop een draadje aan de bovenkant van je dromenvanger en hang hem boven je bed.

Marlieke

SLAAP LEKKER !

Hoornaars - héééle grote wespen

De laatste jaren zien we in het Bewaarde Land steeds vaker héééle grote wespen vliegen. Ze lijken wel op gewone wespen, maar ze zijn twee keer zo groot. Hun kleur is bruin-geel in plaats van zwart-geel zoals gewone wespen.

Deze grote wespen noemen we hoornaars. Hoornaars kwamen vroeger al voor in het oosten en zuiden van het land, maar we zien ze steeds vaker ook in het westen en noorden van het land.

Net als gewone wespen hebben hoornaars een nest met één koningin. Die koningin is zelfs nòg groter, tot wel 4 centimeter. De koningin heeft honderden werkers. Die helpen om het nest groter te maken en de jongen groot te brengen. De jongen krijgen fijngekauwde insecten te eten, bijvoorbeeld vliegen en muggen. Die fijngekauwde insecten zijn heel voedzaam, dus de

jongen groeien lekker snel! Gewone wespen doden hun prooi door te steken met hun angel. Hoornaars doen dat ook.

Een hoornaar met een gewone wesp. Wat is hij groot hè!

Hoornaars kunnen ook mensen prikken. Dat doet behoorlijk pijn. De plaats waar de hoornaar gestoken heeft wordt rood en zwelt op. Net als bij gewone wespenteken, kunnen sommige mensen ook allergisch reageren, ze worden duizelig, misselijk en kunnen zelfs moeite krijgen met ademen. Deze mensen hebben vaak een pen bij

zich, om zichzelf een injectie te geven met tegengif. Als iemand allergisch reageert, bel dan zo snel mogelijk 112.

Als je rustig blijft, dan prikt ie niet. Maar je moet wel veel lef hebben!

Gelukkig zijn hoornaars niet van die zoetekauwen als gewone wespen. Ze komen niet af op de geur van je limonade of je fruitsnoepje. Maar blijf uit de buurt van hun nest, óók al ben je nog zo nieuwsgierig. Hoornaars maken hun nest graag in een oud spechtnest. Vanaf een meter of tien kun je veilig kijken hoe de werksters af en aan vliegen met voedsel voor de jongen. Let maar eens op of je een nest kan vinden.

Vind je een hoornaar eng? Nou, dan vind je dit insect zéker eng! Hij is zelfs nog groter en hariger dan een hoornaar.

Maar je hoeft niet bang te zijn. Dit is een onschuldige vlinder, een hoornaarvlinder. De kleuren van deze vlinder zijn hetzelfde als de kleuren van een hoornaar. Gewone vlinders hebben prachtig gekleurde schubben op hun vleugels, maar de hoornaarvlinder heeft kale

doorzichtige vleugels. Dieren die wel graag gewone vlinders eten, durven geen hoornaarvlinders te eten. Best slim, toch!?

Kijk maar eens goed! Zie jij verschillen met de hoornaarwesp?

Merel - Aad

- - - - o o O o - Recept van vrouw Fleur - o o O o - - - -

Heb je zin in een lekker hapje?

In het Bewaarde Land vind je op de oude eikenbomen al snel een mooi exemplaar van de biefstukzwam. In november zijn de zwammen uitgegroeid tot heerlijke exemplaren van wel 20 centimeter. Het vlees is sappig, zacht en elastisch.

Snijd de zwam in mooie reepjes, bak ze samen met een teentje knoflook en wat uitjes en je hebt een heerlijke maaltijd. In Engeland werd dit wel de biefstuk voor de armen genoemd omdat echte biefstuk te duur was.

Eet smakelijk!

Groetjes van Vrouw Fleur / Els

KU'S - HAIKU'S - HAIKU'S - HAIKU'S - HAIKU'S - HAIKU'S - HAIKU'S - HA

Het regent buiten
Maar fijn en heel zachtjes
Ik ben heel erg blij

Keya

Het zonnetje schijnt,
De boosheid verdwijnt.
En het word een leuke dag.

Annemieke

Praatstok als vredeestichter

Dit artikel verscheen al eerder, maar op verzoek plaatsen wij het nog eens.

In zijn boek 'The 8th Habit' vertelt management goeroe Stephen Covey over de Praatstok (Indian Talking Stick) en hoe de oorspronkelijke Indianen het gebruik ervan leerden aan de oprichters van de Verenigde Staten.*

Praatstokken worden nog steeds gebruikt door inheemse volkeren in Noord-Amerika om problemen op te lossen. Het helpt om hindernissen uit de weg te ruimen en mensen toe te staan in volledige vrijheid te spreken.

Volgens Stephen Covey is de Praatstok een goed hulpmiddel om mensen te leren om naar elkaar te luisteren. Hij gebruikt de Praatstok in vergaderingen, waarbij de persoon die de Praatstok vasthoudt de enige is die mag spreken, tot hij of zij zich begrepen voelt. Wanneer hij of zij zich volledig begrepen voelt, dan en alleen dan, wordt de Praatstok aan de volgende persoon doorgegeven.

Door op deze manier naar elkaar te luisteren wordt de energie van de groep omgezet van negatief naar positief, van verdedigend naar creatief. De groep vindt alternatieve oplossingen die beter zijn dan de aanvankelijke voorstellen. Het begrepen voelen geeft de deelnemers een goed gevoel, waardoor iedereen open staat voor het oplossen van het probleem.

De Praatstok werkt goed als de groep deze regels volgt :

- Iedereen is bereid om tot een oplossing te komen
- De persoon die de Praatstok vasthoudt, is de enige die spreekt. Hij mag de Praatstok vasthouden zolang hij wil
- Wie geen Praatstok vasthoudt, zwijgt en luistert aandachtig en met empathie. Je mag wel vragen stellen om te kijken of je het goed begrijpt
- Zodra de spreker is uitgesproken, kiest hij iemand uit de groep die zijn mening in zijn eigen woorden herhaalt tot tevredenheid van de spreker
- Zodra de spreker zich begrepen voelt, geeft hij de Praatstok door
- De volgende spreker mag niet de vorige stelling herhalen

Door iedereen de kans te geven te spreken en doordat de anderen aandachtig luisteren, is de kans vele malen groter om tot overeenstemming te komen. En zelfs als dat niet lukt, dan leidt het in ieder geval tot meer wederzijds begrip.

wachter Merel / Aad

* Stephen Covey is in 2012 overleden, maar zijn boeken worden nog veel gelezen.

 KU'S - HAIKU'S - HAIKU'S - HAIKU'S - HAIKU'S - HAIKU'S - HA

De dieren zijn blij
 En de vogels fluiten blij
 En daarom ben ik ook blij.

Sharon

Het zonnetje schijnt.
 we klimmen in de bomen.
 Het word een leuke zomer

Nesrine

De Merel

Verhaal uit de bundel Natuurverhalen van Els Baars : zie www.natuurverhalen.nl.

Lang, heel lang geleden waren er meer witte vogels dan nu. Door dommigheden zijn ze zwart geworden. Ook de merel was in vervlogen tijden een witte vogel die een van de mooiste liedjes uit de vogelwereld zong. Die gouden klanken zijn gebleven, maar de witte kleur is verdwenen. Hoe dat zo gekomen is? Hebzucht! Luister naar deze Keltische legende.

Het was een stralende koude winterdag toen de merelman zag dat de ekster terugkwam met een bek vol glinsterende sieraden. De merel keek begerig naar de fonkelende stenen. Die wilde hij ook wel. Hij vroeg de ekster naar de vindplaats. Deze nam de merel apart en fluisterde: "Kijk, daar in het noorden ligt een diepe grot. Daar bewaart de prins zijn goud, zilver en sieraden. De prins is een goed mens en als je het hem vraagt, dan mag je een bek vol goud en zilver meenemen. Maar pas op, de grot wordt bewaakt door een gevaarlijke draak. Zorg er voor dat je alleen spullen meeneemt uit de grot die de prins je aanwijst!" De merel vertelde het nieuws enthousiast aan zijn vrouw. "Manlief," zei ze, "wat moet ik met een gouden ketting? Die blijft toch maar aan de takken hangen. En is het niet gevaarlijk met zo'n draak?" Maar hij drong aan en samen vlogen ze naar de grot. Voorzichtig stapten ze naar binnen. Overal glinsterden bergen edelstenen, goud en zilver. De hebzucht overwon het van de voorzichtigheid. Al op weg naar de prins achter in de grot begon de merelman in de berg vol goudpoeder te pikken. De merelvrouw hoorde wat geschuifel en riep: "pas toch op!" en ze rende naar de uitgang. De draak was gewekt door de geluiden en brullend spuwde hij vuur naar de indringers. De merel schreeuwde van schrik en vloog ijlings weg. Op het nippertje ontsnapte hij weliswaar, maar werd nog net door de vlam van de draak geblakerd en zo werd zijn witte verenpak zwart. De hitte van het vuur raakte ook zijn snavel vol goudstof, waar-

door het goud aan zijn snavel vast smolt. Sindsdien is de merelman een zwarte vogel met een goudgele snavel. En hoe het met het vrouwtje is afgelopen? Zij was erg op haar hoede en vluchtte bij de eerste onraad weg waardoor de vlammen van de draak haar niet bereikten, maar wel het roet. Dat kan je nog steeds zien aan haar bruinzwarte verentooi.

En omdat ze niet zo hebberig was, behield ze gewoon haar donkere snavel.

Toverstafjes in ons bos

Ik wil jullie graag vertellen over een toverstaf, die groeit aan een speciale boom. Deze boom, een ratelpopulier, doet buiten het gezang van het ratelen, wat hem zijn naam heeft bezorgd, nog iets bijzonders. Hij kan vooraf al bepalen welke tak hij bij een volgende storm zal verliezen, door het vormen van een soort toverstafje.

Elke soort boom vormt cambium, een deelweefsel tussen de schors en het hout. De ratelpopulier doet iets bijzonders met het cambium. Hij vouwt het naar buiten toe dubbel, waardoor er een soort knopachtige verdikking ontstaat op een tak.

Het toverstafje heeft aan één kant een ronde knop

Bij andere bomen breken takken op een rafelige manier af, wat soms zeer vervelende beschadigingen aan de bomen geeft. Maar de Ratelpopulier heeft zich daar gelukkig op voorbereid. Bij een storm stoot deze boom juist de door hem geprepareerde tak af. Hij loopt dus veel minder schade op.

Denken jullie dat jullie zo'n toverstafje zullen herkennen? Kijk eens goed rond in het Bewaarde Land. Het lukt jullie vast wel. En anders kunnen wij, de wachters, best wel helpen zoeken naar zo'n bijzonder takje.

Groet, Walrus / Jans

Bestuur

Sonja Meijer	Wilg	voorzitter
Aad de Vette	Merel	penningmeester
Marlieke Spijker		
Jans Lippold	Walrus	
Email	vrienden.bewaarde.land@planet.nl	
Post	Clara Visserplaats 1, 2331 BN Leiden	
Website	www.vriendenbewaardeland.nl	

Praatstokje in kleur

Het drukken op papier in kleur is duur. Wil je het "Praatstokje" in kleur zien, geef dan je e-mailadres door via vrienden.bewaarde.land@planet.nl en je krijgt het via de email in de originele kleuren.

Aanmelden als vriend(in)

Een kind kan voor € 7,50 per jaar (t/m het 18e jaar) **jeugdlid** worden van onze vereniging, **volwassen lid** voor € 17,50 per jaar of **donateur** voor elk bedrag.

Meld je aan per e-mail bij: vrienden.bewaarde.land@planet.nl of per post naar Clara Visserplaats 1, 2331 BN Leiden, met onderstaande strook:

Naam: Geb. jaar
Voor jeugdleden

Adres:

Postcode: Woonplaats:

e-mail adres:

Voor toezending Praatstokje, uitnodigingen e.d.

☐ Ik wil jeugdlid worden, € 7,50 per jaar

☐ Ik wil lid worden, € 17,50 per jaar

☐ Ik wil donateur worden, voor elk bedrag

Ik maak het bedrag over op NL71 INGB 0004 8687 24 t.n.v. Vereniging Vrienden van het Bewaarde Land.

Mijn voorkeurslocatie : ☐ Meijendel

☐ Den Haag

☐ Gooi en Eemland

☐ alle locaties

Vereniging Vrienden van het Bewaarde Land
Clara Visserplaats 1
2331 BN LEIDEN

AGENDA - AGENDA - AGENDA - AGENDA - AGENDA

Za 20 jan 2018 van 11:00 tot 13:00 : Winterwandeling in Baarn

Op uitnodiging van wachter Pimpelmees gaan we wandelen in het Bewaarde Land Baarn. Vrienden van het Bewaarde Land en hun gezinsleden zijn van harte welkom. Aanmelding via email vrienden.bewaarde.land@planet.nl

Za 31 mrt t/m ma 2 apr 2018 : Paasweekend Haps

Haps is een klein prehistorisch dorpje op de Veluwe. Kom en ontmoet andere Vrienden, wachters, vrouwtjes Fleur en hun kinderen. We leven drie dagen en twee nachten héél dicht bij de natuur, zoals onze vroege voorouders dat ook deden. Prijzen: kinderen tot 12 jaar € 40. Tot 21 jaar € 60. Volwassenen € 80. Inschrijving vanaf 31 jan 2018 via email vrienden.bewaarde.land@planet.nl. Volg ons op : <https://www.facebook.com/PaasweekendHaps>

Zo 29 apr 2018 van 13:00 tot 16:00 : Lentefeest in Leiden

Het begin van het seizoen vieren we op een bijzondere locatie. Hou deze datum alvast vrij! De details volgen nog.